

Brusel 4. října 2024
(OR. en)

13949/24

ENV 959
CLIMA 328
CHIMIE 72
COMPET 973
IND 454
PHARM 131
AGRI 698
RECH 421
ECOFIN 1072
ECO 38
SOC 719
SAN 570
CONSOM 294
MI 831
ENT 186

POZNÁMKA

Odesílatel:	Generální sekretariát Rady
Příjemce:	Výbor stálých zástupců / Rada
Předmět:	Strategie pro udržitelnost v oblasti chemických látek – aktuální stav a další postup – výměna názorů

1. Dne 14. října 2020 přijala Komise sdělení nazvané „Strategie pro udržitelnost v oblasti chemických látek – K životnímu prostředí bez toxických látek“.
2. Dne 10. července 2020 přijal Evropský parlament usnesení o Strategii pro chemické látky a Rada přijala dne 15. března 2021 závěry nazvané „Strategie Unie pro udržitelnost v oblasti chemických látek: nastal čas jednat¹“.

¹ Dokument ST 6941/21.

3. V zájmu strukturování výměny názorů na Strategii pro chemické látky na nadcházejícím zasedání Rady pro životní prostředí konajícím se dne 14. října 2024 vypracovalo předsednictví podkladový dokument a otázky pro ministry, jež jsou uvedeny v příloze této poznámky.
 4. Výbor stálých zástupců se vyzývá, aby vzal uvedený podkladový dokument předsednictví, včetně otázek, na vědomí a předložil jej dne 14. října 2024 Radě za účelem výměny názorů na téma „Strategie pro udržitelnost v oblasti chemických látek – aktuální stav a další postup“.
-

Strategie pro udržitelnost chemických látek – aktuální stav a další postup

– výměna názorů –

Strategie pro udržitelnost v oblasti chemických látek, kterou zavedla Komise v říjnu 2020, je klíčovým prvkem v úsilí EU o nakládání s chemickými látkami způsobem, který chrání lidské zdraví a životní prostředí a zároveň poskytuje impuls pro inovace a posiluje konkurenceschopnost EU.

Chemický průmysl je jedním z největších výrobních odvětví v Evropě a na jeho produkci jsou ve značné míře závislá další průmyslová odvětví. Proto je nesmírně důležité zachovat konkurenceschopnost tohoto odvětví a jeho udržitelný rozvoj.

V současné době prochází průmysl rychlými strukturálními změnami, neboť čelí značným výzvám, včetně rostoucích nákladů, závislosti na vnějších zdrojích a zvýšené konkurence ze strany třetích zemí, a proto je obzvláště důležité, aby EU usilovala o dosažení moderního a konkurenceschopného oběhového hospodářství účinně využívajícího zdroje a životního prostředí bez toxických látek (Zelená dohoda pro Evropu). Tyto aspekty je třeba řešit společně, aby se v EU usnadnila spravedlivá, ekologická a digitální transformace.

Díky Strategii pro chemické látky, jejímž cílem je řešit komplexní a všudypřítomná rizika spojená s nebezpečnými chemickými látkami a stanovit ambiciózní program v zájmu zajištění vedoucího postavení EU, pokud jde o bezpečné a udržitelné používání chemických látek, bylo dosaženo pokroku v mnoha oblastech, včetně kritérií pro vymezení nezbytného použití nejškodlivějších chemických látek, přístupu „jedna látka, jedno posouzení“ za účelem urychlení, zjednodušení a zvýšení transparentnosti postupů, dalších omezení nebo zákazů používání rtuti v EU, revidovaného nařízení o klasifikaci, označování a balení chemických látek (nařízení CLP), včetně nových tříd nebezpečnosti, atd.

Některá opatření v rámci strategie, jako je „cílená“ revize nařízení REACH, však dosud provedena nebyla. Je třeba rovněž poznamenat, že některá nedávno přijatá ustanovení, jako jsou třídy nebezpečnosti nově zavedené v pozměněném nařízení CLP, budou v plném rozsahu účinkovat pouze v kombinaci s revidovaným nařízením REACH.

Nařízení REACH je ústředním prvkem politiky EU v oblasti chemických látek a jeho cílem je posílit ochranu lidského zdraví a životního prostředí před riziky, která chemické látky představují. Jeho revize má zásadní význam pro řešení stávajících nedostatků v nařízení, jako je zlepšení souladu registrační dokumentace; lepší identifikace látek s kritickými nebezpečnými vlastnostmi; zlepšení systému povolování; posílení řízení o omezování atd. Aby bylo možné řídit chemická rizika komplexně a zajistit bezpečnější používání chemických látek, je nutné, aby se tyto nedostatky vyřešily.

Pokud jde o per- a polyfluoralkylové látky (PFAS), dosáhlo pět vnitrostátních orgánů, které předložily dokumentaci týkající se „univerzálních PFAS“, a Evropská agentura pro chemické látky (ECHA) při přípravě návrhu značného pokroku, avšak důležité je rovněž důkladně zvážit důsledky pro společnost a průmyslová odvětví, která jsou na používání těchto látek se specifickými vlastnostmi závislá. Proto je třeba zaujmout vyvážený přístup, který podpoří vývoj a přijetí bezpečnějších alternativ a zároveň zajistí jasnost právních předpisů a soulad s nimi, a pomůže tak zmírnit nepříznivé účinky PFAS. Závěry je však nutné vyvodit včas, aby se zamezilo ohrožení udržitelného rozvoje průmyslu EU a bylo dosaženo vysoké úrovně ochrany životního prostředí a zdraví.

Dále je třeba uplatňovat v praxi zcela novou koncepci stanovenou v dokumentu „Orientační kritéria a zásady koncepce zásadního použití v právních předpisech EU týkajících se chemických látek“, která byla zavedena sdělením Komise C/2024/2894 ze dne 26. dubna 2024. Mělo by to zásadní význam pro zajištění účinného provádění a poskytnutí větší jistoty.

Je třeba poznamenat, že vedle přínosů pro lidské zdraví a životní prostředí představují některé nově přijaté regulační povinnosti větší administrativní zátěž pro členské státy a orgány EU. Monitorování a vymáhání těchto povinností bude navíc vyžadovat značné zdroje, aby se předešlo nejednotnému uplatňování, které by oslabovalo efektivitu těchto regulačních opatření.

Mimo to se výrazně zvýšil rozsah povinností a úkolů agentury ECHA i jejich složitost. Nové regulační povinnosti a neustálé rozšiřování představují pro agenturu i pro některé členské státy značné kapacitní i rozpočtové výzvy, pokud jde o jmenování dostatečného počtu odborníků do výborů agentury ECHA. Návrh základního nařízení ECHA, které by mělo posílit její řízení, zefektivnit pracovní metody orgánů agentury ECHA a učinit jejich financování pružnějším a udržitelnějším, se stále ještě připravuje. Vzhledem k tomu, že agentura hraje klíčovou úlohu při provádění právních předpisů EU v oblasti chemických látek, má posílení jejího fungování a finančního modelu zásadní význam pro zvýšení její provozní účinnosti a udržitelnosti. Agentura ECHA musí mít kapacitu podporovat bezpečné nakládání s chemickými látkami a rychle reagovat na nově se objevující chemická rizika, která mají obecně dopad na účinnost regulace.

Předsedkyně Komise ve svých politických směrech pro novou Komisi uvedla, že „v plnění cílů stanovených v Zelené dohodě pro Evropu musíme a budeme pokračovat“, jelikož byla oznámena nová „dohoda o čistém průmyslu“. Důležitým prvkem této nové dohody je „balíček týkající se chemického průmyslu, jehož cílem bude zjednodušit nařízení REACH a vyjasnit otázku „věčných chemikálií“ neboli PFAS.“

Obecně by prioritou EU a jejích členských států mělo zůstat dosažení cílů strategie a současné zohledňování nových výzev. V tomto ohledu je naléhavě zapotřebí zpřehlednit některé další oblasti a dosáhnout v nich rychle pokroku, a to v zájmu posílení ochrany občanů EU a životního prostředí i v zájmu zajištění předvídatelného investičního prostředí pro průmysl, neboť v některých případech mohou bezpečnější chemické alternativy vyžadovat značné investice do výzkumu a vývoje.

Hlavním cílem této výměny názorů je zdůraznit v politickém programu příštího politického cyklu význam Strategie pro udržitelnost v oblasti chemických látek, podpořit její rychlejší provádění, a poskytnout tak průmyslu i orgánům jasnou představu o připravovaných opatřeních.

Otázky pro ministry:

1. *Jsou opatření stanovená ve Strategii pro chemické látky stále ještě vhodná pro účely řešení zjištěných problémů a dosažení cílů strategie? Měla by být některá opatření, která dosud nebyla provedena, upřednostněna?*
 2. *Existují od přijetí strategie nějaké nové a nově se objevující výzvy, které vyžadují nové přístupy a aktualizovaný a uskutečnitelný plán provádění?*
 3. *Jaké (jiné) způsoby provádění mají orgány a instituce EU a členské státy k dispozici pro řešení prodlev, urychlení provádění strategie a zajištění náležitého plnění nových úkolů?*
-